

Бу хонадонга қадам қўйишингиз билан саранжом-саришталикни, тартиб ва озодаликни қўриб қўзингиз қувонади. Баҳор, ёз фаслларида ҳовли четларига экилган анвойи гуллар, ялпизу-райхонларнинг хушбўйи димоғингизни қитқилаб, баҳри-дилигизни очади. Беихтиёр: «Шу хонадон соҳибларига балли!» деб юборганингизни сезмай қоласиз.

Сирдарё туманидаги «Малик» ширкатлар уюшмасининг 1-бўлимидаги ушбу хонадонда Фозиловлар oilаси истиқомат қилади. «Қариси бор уйнинг париси бор» дейди доно халқимиз. Фозиловлар oilаси мисолида ана шу пурҳикмат гапнинг исботини қўриш мумкин. Фарзандлари, набиралари эъзозда умргузаронлик қилаётган Оқилой момони қўни-қўшнилари ҳазиллашиб «Фармонбиби» деб чақиривади. Буни момонинг ўзлари шундай изоҳлайдилар:

— Биз Тўхмак бобонгиз билан (у кишини Оллоҳ раҳмат қилсин) етти ўғил ва икки қизни тарбиялаб вояга етказиб, уйли-жойли қилдик. Кенжатоимиз Дилмуроджонни уйлантираётганимизда «Мана, еттинчи келинни олиб мен ҳам Фармонбиби бўлдим» дегандим. Қўшниларга шу гапим баҳона бўлди.

Дарҳақиқат, сеvimли адибимиз Саид Аҳмадининг машҳур Фармонбибиси сингари момо ҳам етти ўғилнинг меҳрибон волидаси, етти келиннинг суюкли қайнонаси. Тўғри, Фармонбибидан фарқли равишда момонинг кенжатоидан бошқалари алоҳида ҳовли-жойли. Лекин бунга «Келинларнинг қўзғалони» сабаб

бўлган эмас. Барча ўғил-қизлари, келинлари тез-тез момони йўқлаб туришади. Яхши ният билан бирор хайрли иш бошлагудек бўлишса, албатта, момонинг оқ фотиҳасини оладилар.

— Мен қизларимга ҳам, келинларимга ҳам ҳар доим бир гапни ўқтираман, — дейди момо биз билан суҳбатни давом эттириб. — Хонадоннинг саранжом-саришталиги-ю, дастурхоннинг тўқинлиги кўп жиҳатдан аёлга боғлиқ. Аёл оқила бўлса,

ундан кейинги алғов-далғов замонларга тўғри келди. Оқилой момо тенгқурлари қатори тиним билмай меҳнат қилди: кетмон чопди, ўтоқ ўтади, машоқ терди. Хуллас, эртақларда айтилганидек, «Дарё келса симириб, тош келса кемириб» галабага ўз улушини қўшди. Зеро, фашизм устидан қозонилган буюк Ғалабанинг 50 йиллиги нишонланган ушбу йилда Оқилой момо сингариларнинг фронт ортидаги фидойи меҳнатларининг аҳамияти-

«МАЛИК»ЛИК «ФАРМОНБИБИ»

қўёш ҳали нурли сепини ёйиб улгурмасидан туриб ҳамма ёқни супуриб-сидириб чиннидай қилиб қўйса, эрининг толган тутганини беҳуда сарфламаса, Оллоҳ таоло бундай хонадонга барака ато қилади. Ана шунда қўрган-билганлар «Фалончининг аёли фаришта экан», — деб қўйил қилиб гапирдилар. Лекин бунинг акси бўлса-чи?!

Ҳа, момонинг қишлоқликларга хос содда фалсафаси ана шундай: ҳар бир аёл яшаб турган oilасини ватан деб билмоғи керак. Ана шу ватанининг осойишталиги, мустаҳкамлиги ва фаровонлиги аёлнинг қўлида.

Момонинг ҳаёти мисли бир эртақ. Ахир ҳаётининг энг яхши йиллари уруш ва

ни ҳам яна бир қарра эслаб ўтиш зарур деб ўйлайман.

Момонинг фарзандлари ҳам меҳнатсевар, софдил, уйим-жойим дейдиган бўлиб ўсдилар. Мана, катта ўғли Маҳмуд акани олайлик. У киши қўйди-пишдилиги, одамлар билан тил топишиб, уларнинг кўнглига йўл топа олиши, меҳнаткашга доим қайишиши туфайли бугунги кунда Оқ олтин туманидаги илғор хўжаликлардан бирига раҳбарлик қилмоқда.

— Оналар доим ўз фарзандларининг иқболини ўйлайдилар, уларнинг қамолини қўриб қувонадилар, — дейдилар момо. — Менинги ўғил-қизларим, келинларим ҳам эл-юртнинг қорига яраётган экан,

1995 йил — халқаро аёллар йили

бундан хурсанд бўлиб, Оллоҳга шуқроналар қиламан.

«Қари билганини пари билмас» дейдилар. Шу маънода момони саволга тутамиз: «Сизнингча, оилада нечта фарзанд бўлгани маъқул?»

— Болаларинг шунчадан кўп ёки кам бўлсин дейишининг ўзи мусулмончиликка тўғри келмайди, — дейди Оқилой момо. — Оллоҳ фарзанд ато этар экан, ҳар бир бандаси бундан хурсанд бўлиши керак. Ношукрлик гуноҳ бўлади, болам. Ахир тирноққа зор бўлиб юрганлар озми? Бунинг устига ўз замонасида пайғамбаримиз Муҳаммад Алайҳиссалом айтган эканлар: «Мусулмон oilасида дунёга келган ҳар бир фарзанд учун умматларимнинг сафи яна биттага кенгайди, деб қувонаман». Саволингизга бундан ортиқ жавоб бўлмаса керак.

Момо билан суҳбатлашиб утирганимизнинг устига почтачи қиз нафақа пулини олиб келиб қолди. Оқилой момо нафақасини олар экан, юртимизда бундан кейин ҳам тинчлик ва осойишталик бўлишини тилаб фотиҳага қўл очдилар. Биз ҳам момонинг эзгу тилаларига қўшилдик.

Даврон БЕК.

УШШУ СОНДА

2 — БЕТ
Бир кечада
оқарган
сочлар

3 — БЕТ
Ватан —
соғинмоқ
учун керак

6 — БЕТ
Онага ва
отага
яхшилик

8 — БЕТ
Италиянинг
«қари
синьори-
наси»

ҲАР КИМНИ ТЎЙГА ЕТКАЗДИН! Бу ҳақда 4-5 саҳифаларда ўқийсиз

Не учун севамиз, Ўзбекистонни

СОҒИНМОҚ УЧУН КЕРАК

Эслайсизми, болалигимизда бизларга қанақа топишмоқни кўп бор айтишиб, кулдиришарди? Ҳа, баракалла, худди ўша «Оламда нима йўқ?» деган жумбоқни кўп айтишарди. Биз шоша-пиша тўртта нарса йўқ, дея жавоб берардик: ошпичоқнинг қини, осмоннинг устун, кўрпанинг енги, ҳовузнинг қопқоғи йўқ...

Мен эса сизга бошқача савол бермоқчиман — одамнинг устун, суянадиган устун борми? Биламан, бу саволимдан мийиғингизда кулдингиз, пича ўйга ҳам толдингиз. Менимча, жавобни биласиз, ҳа тўғри ўйладингиз, одамнинг суянадиган устун — Ватан.

Бу сўзни кўп такрорлаймиз, Ватанга бўлган муҳаббатимиз борасида тўлиб-тошиб лоф урамиз. Аслида ҳам у ҳақида тўлиб-тошиб сўзласа арзийди, бунга шубҳа йўқ. Лекин Ватан сўзининг мазмуни, моҳиятини, Ватан ҳиссини барчамиз ҳам тушуна оламизми? Нега энди улугларимиз Бобуру Фурқат умрларининг охиригача Ватан дея оҳ урдилар, уни соғиндилар? Чунки хотиржам ўлмоқ учун Ватан керак инсон-

га.

Ватанни севиш учун аввало инсон ўзлигини, сунгра Ватан ҳиссини англаши лозим.

Бирпас Қўёшга тикилиб ту-

ринг, сўнг қўзингизни юминг. Қўзингиз ачишади, бошингиз айланади. Сиз худди шунга анланг, ўша ачишган, айланган жойни асранг, авайланг. Ватан — қўзларимиз гавҳари, юрагимиз. Усиз олам қоронғу, сев-

гимиз етим, биродар!

Биласизми, узоқ юртларда бўлганимда нималар тушимга кирарди?

Тандирдан узилаётган иссиқ нон, чеккасида толлар усган анҳор, тунда бақаларнинг қуриллаши, қўшнимизнинг ярми биз томонга соя ташлаб турадиган оқ олмаси ва ҳоказо... Бу Ватан соғинчи эди. Йўқ, бунга у пайтларда тушунмаганман, энди энди англаяпман. Илло дарвозамиз остидаги саргиш ут-ўландан то Мустақиллик майдонигача бўлган сарҳаду хилқатлар Ватандир, бизнинг Ватан.

Ватан соғинмоқ учун керак!

Дейлик, бирор бошқа миллат вакили узоқ йиллар ўзга юртларда юрдию ва ниҳоят она Ватанига қайтди. У чегарадан утибоқ бирор емакхонада тамадди қилиб, балки хурсандчиликдан роса ичиб, ўша ердаги меҳмонхона ёки бошқа жойда бир неча кунлаб қолиб кетавериши ҳам мумкин. Лекин ўзбек ундай эмас. У қадрдон остонага етиб, ўзбаки болишга ёнбошлаб, бир пиёла чой ичмагунча тинчимайди, кўнгли жойига тушмайди.

Бир лаҳза ҳаёлга эрк берингу қуш мисоли осмонга фалакка кутарилинг. «Шу Ватан ишқиди

ёна-ёна оламдан қўз юмган не-не улугларимиз руҳига ошно бўлинг. Ҳа, улар ҳамиша Ватан осмонида учиб юрадилар, бизнинг бошимиздадир улар. Ана ўшанда биз ҳар кунни унчалик эътибор бермаган бу маскан нақадар гузал, сеҳрли эканлигини кўрасиз. Демак, Ватан озод руҳининг чарх урмоғи учун ҳам керак.

Ёдингизда бўлса, мустақилликка эришганимиздан сўнг чет эллардаги миллатдошларимиз ўзларининг соғинчларини яширолмай, юртимизга ҳавас билан боқдилар. Мен билган туркиялик бир одам ҳам ана ўша Ватан соғинчидаги кишилардан эди. Биз уларни қарнай-сурнай, тантана билан кутиб олдик. Кейинроқ бояги меҳмонга шундай савол бердим:

— Сизларни худди азиз меҳмондек тантаналар билан кутиб олмақдамиз. Қалай, бундан хурсандмисиз?

— Йўқ, бу бизга малол келди, чунки биз Ватанга меҳмон эмасмиз.

Биз бу ерга қарзимизни ўзгани келдик.

Ҳа, Ватан буюк қарзни ўзмоқ учун керакдир!..

Бир нарса хусусида кўп гапириш фикрнинг ёлғони кўп-лигидан далолатдир. Шул боис сўзимни мухтасар қилгум. Илло Ватан севмоқ учун керак.

Хотиржам ўлмоқ учун керакдир, Ватан!..

Наби ЖАЛОЛИДИН

Таъзим

БИР КЕЧАДА ОҚАРГАН СОЧЛАР

Хайрихон аяни «Садоқатли ер, меҳрибон, мунис она» дея алқаб тилга олишди. Балки, ана шундай алқашлару тасаноларнинг таъсириданим ошахон билан ҳамсуҳбат бўлмоқ учун шошилдим. Бизни ошахоннинг келинлари бўлмиш Марҳамат опа илиқ кўтиб олдилар. Остона хатлаб ҳовлига кирдик. Тандир бошида сочлари оппоқ, қари аммо тетик бир аёл ноиларини узиб саватга солаётганини кўриб таъжубландим. Бунга сезган Марҳамат опа:

— Қайнонам, — дедида яна, — ойим нон ёпишни яхши кўридилар, — дея уялиқчираб изоҳ берди.

Ешлари 80 дан ошганилига қарамай, тетик ошахоннинг гайратига тасанно демокдан ўзга илож қолмаган эди. Ошахон билан суҳбатимиз бир пиёла чой устида бўлди.

— Кўпчилик бошига мудҳиш қулфатларни солган уруш асорати бизнинг дилимизда ҳам ўчмас жароҳат қолдириб. Турмуш урғотим Ватанин ҳимоя қилиш учун отланганлариди катта углим Ҳамидулла 5 ёшда, қирғим Навфиса эса уч ёшда эдилар. У қанидан энг сунгги мактубини 1944 йил охирида олдим.

Хайрихон аянинг қўлида сеvimли ердан хотира бўлиб қолган соғинч динономаларю, икки гулгачи ва ҳали ерут дунё юзини кўрмаган фарзанди қолган эди, ҳоло. Туғилган фарзанд номини отаси ризқиди бўлиб яна эл-юртга қўйишнинг деган яхши ният билан Рихсибой қўйишди.

Орадан йиллар ўтди. Еш Рихсибой ҳарбий хизматни ўтаб қайтгач, отасини излашга тушди. Ҳозирги Зангиота туман мулоффа бўлимига борганда улар Ҳайдарлар биласини кўп бор излаб тополмаганликларини айтишди. Маълум бўлишгача,

Хайрихон ая фарзандини отасининг номига ўтказган, шу билан англашилмоқчилик туғайли барча хонадондагилар Раҳматуллаевлар номи билан аталиб кетаверганди.

Рихсибой ҳарбий комиссариатдан қўлидаги бир парча машғум қора хатни олиб уйига қайтди. Аммо, кўнглининг бир чеккасида «отам улмаган» деган ишонч тўйғуси бор эди. Ана шу ишонч уни қора хатда номи кўрсатилган шаҳар сари етказди.

— Бизнинг отамиз 1944 йил охирида Литвани ҳимоя қилишда ҳалок бўлганини бизга Вильнюс шаҳар ҳарбий комиссариатиди сузлаб беришди. Братскдаги ўртқоқлик мазориди бўлиб у ердан даҳмининг ҳоқини олдик. Аммо энди бизни ўзга бир муаммо қийнади, ойимга нима дейишни уйларики, — дейди Рихсибой ака.

Елғиз қайтганимизни кўрган ойим «даданг қанилар» деб секингина сўрадилар. Биз эса бунга жавобан олис юртдан олиб келган даҳмининг азиз хоқларини ёшларига қўйдик. Ойим бор ҳақиқатни тушуниб қараёт бўлиб қолдилар. Эртаси кўни ойимнинг сочлари қорек оппоқ бўлиб қолди.

Хайрихон момонинг уч фарзандидан 14 нафариси, 38 та чевариси бор. Энг асосийси, фарзандларининг бир-биридан олобли, ақли эканликлари одамнинг диққат-эътиборини тортади. Оилада бир қарашда ҳамма нарси бадастир. Бирок, момога турмуш урғотини эслатсангиз, маънос тортиб қолишлари боис, мен у кишини ортқича савол бергани журъат қилолмадим.

Рихсинисо САЪДУЛЛАЕВА

Онажоним табиат

НАЖОТ ИСТАБ КЕЛГАН ЙИРТҚИЧ

Йиртқич ҳайвонлар ҳам ниҳоятда иложсиз, қийин аҳволга тушиб қолганларида одамлардан ердан сурашга интилар экан.

Бу воқеа Сурхондарё вилоятининг Бойсув туманида туғти соат 2 лар чамаси юз берди. Бемаҳалда кучукнинг тинимсиз ҳуришидан уйтонган уй эгаси Одил Сафаров ҳовлига чиқади. Ҳовлида унинг кучуги билан қўланг бури уртасида олишув кетарди. Одил уларга қараб, қичқиргандан сўнг, ҳайвонлар ажрашиб, унинг ити уйга кириб кетарди. Уй эгаси эшикни ёпишга ҳам улгурмаган эди, ҳовлидаги қўланг бури унинг тирсагидан тишлаб, ташқарига судраб чиқди. Уй соҳибига бу бури уртасидаги олишувни эшитиб, ерданга унинг туғтич угли чиқади. Бури таслим бўлмасдан алланечук ҳолатда нола қилгандек, гингшир эди. Аммо уй соҳибини ҳайратда қолдирган томони шунда эдики, чақирилмаган меҳмон — қўланг бури қон оқадиган даражада тишламас, аҳен-аҳенда бошини уй соҳибига танасига ишқалаб, юқорига кутарар эди. Шовқин-сурондан сўнг бури иложсиз ҳовлини тарк этади. Лекин қишлоқдан чиқиб кетмасдан қўшни хонадонлардан биринга кириб, андижонлик икки меҳмондан бирининг остидан тишлаб тортиқилайди. Бу ҳолни кўриб турган иккинчи меҳмон шеригини бури чангалидан қутқариш учун унга ердан бера бошлади. Бури эса айнан олдинги воқеада-

ги хатти-ҳаракати ва ноласини такрорлар эди. Ҳала-говурдан уй эгаси Маҳмуд ака Низоминов чиқади. Бу воқеа уни ҳайратга солди. Чунки бури одам танасига шикаст етказмасдан эҳтиётлик билан тишлар, гўеки кишидан муруват, ердан сураётгандек туюларди. Маҳмуд ака бу олишувда қандайдир бир сир борлигини сезган бўлсада, йиртқич-йиртқичда, меҳмонларни шикастламасин деган ҳаёл билан бурунинг бутзига 4—5 марта пичоқ урди. Шундан кейин бури ҳолдан тойиб йиқилди. Эртасига йиртқичнинг милкита уч дона жайра найзаси кириб қолганлиги аниқланди. Бури бу огир азобдан қутулиш учун қишлоққа келиб, одамлардан ердан сураган экан.

Эҳ, аттган, одамлар эса бунга билишмабди.

Аскар ХОЛИМУМИНОВ

Бухорий — Муслим қайд этадилар ва Ибн Масъуддан ривоят қиладилар:

Ибн Масъуд:

— Эй Оллоҳнинг Расули, Оллоҳнинг наздида қайси амал сеvimлироқ?

Расулulloҳ:

— Вақтида ўқилган НАМОЗ!

Ибн Масъуд:

— Яна қайси амал?

Расулulloҳ:

— Онага ва отага ЯХШИЛИК!

Ибн Масъуд:

Кейин қайсиниси?

Расулulloҳ:

— Оллоҳ, йулида ЖИХОД!

Муслим ва бошқа ҳадис китобларида қайд этилади:

— Фарзанд отанинг ҳаққини ҳеч қанақасига ўтай олмайди, фақат отаси кимгадир қул бўлиб қолганини кўрса ва сотиб олиб озод қилса, у ҳолда утаган бўлди.

Муслим қайд этади:

Пайгамбаримизга бир одам келди ва дедики:

— Эй Оллоҳнинг Расули, ҳижрат ва жиҳод учун сиздан рухсат олгани келдим. Оллоҳ йулида савоб ишлар қилмоқчиман.

Бу гапларни эшитган Оллоҳнинг Расули суради:

— Онанг, отанг ҳаётмилар?

— Ҳа, иккиси ҳам ҳаёт.

Расулulloҳ:

— Оллоҳдан ажр олмоқчимисан?

— Ҳа!

Расулulloҳ:

— Бор, ота-онангнинг олди-га, уларнинг кўнглини ол!

Тобароний қайд этади:

Пайгамбарга бир одам келди, дедики:

— Мен Оллоҳ йулида жиҳод қилмоқчиман, фақат бунга кучим етмаяпти!

Расул суради:

— Ота-онангдан ҳаёт бўлганлари борми?

— Ҳа, онам соғлар!

Расул:

— Бор, Оллоҳдан онангни кўнглини кўтаришни талаб қил. Шундай қилсанг, сен ҳаж, умра ва жиҳод қилганчалик ажр оласан!

Яна Тобароний қайд этади:

Бир киши дедики:

— Эй Оллоҳнинг Расули, мен Оллоҳ йулида жиҳод қилгим келади!

Расул суради:

— Онанг ҳаётми?

— Ҳа!

— Бор, унинг оёқларига йиқил. Жаннат уша ердадир!

Ибн Можа қайд этади:

Бир киши суради:

— Эй Оллоҳнинг Расули, ота-она фарзанд туфайли нималарга эришади?

Буюрдиларки:

— Улар сенинг жаннатинг ва жаҳаннамнингдир!

Тобароний қайд этади:

— Ота-оналарингизга яхшилик қилинган, фарзандларингиз ҳам сизларга яхшилик қилсин. Ифратингизни асра-нган, хотинларингиз ҳам иф-фатли бўлсин!

Муслим қайд этади:

Расулulloҳ буюрдиларки:

— Бурни ерга тегсин, бурни ерга тегсин, бурни ерга тегсин!

Сурадилар:

— Кимнинг бурни ерга тегсин, эй Оллоҳнинг Расули?

Буюрдиларки:

— Ота-онасининг ёки фақат биттасининг қарилигини кўрган булатуриб жаннатга киролмаганининг бурни!

Тобароний қайд этади:

Оллоҳ Расули минбарга чиқди, «Омин, омин, омин!» деди ва буюрдики:

— Яна Жаброил қошимга келди ва менга дедики: «Эй Муҳаммад, кимгаки ота-онасидан бирининг қарилигини кўриш насиб этсаю, унга яхшилик қилмай улиб қолса, жаҳаннам-

ниг бирор йули борми?

Расулulloҳ буюрдилар:

— Ҳа, уларга бағишлаб дуо ўқимоқ ва истиғфор қилмоқ, ваъда қилиб бажара олмаган нарсалари бор бўлса, уни ўрнига қўймоқ, қариндошлари ва яқинларига сило-и раҳим қилмоқ (яъни ушаларни бориб кўрмоқ) ва уларнинг дустларини иззат-икром қилмоқ!

Муслим қайд этади:

— Бир кун Ҳз. Умарнинг угли Абдуллоҳ, Макка йулида

Бухорий — Муслим ва бошқа ҳадис китобларида қайд этилади:

— Биздан олдинги қавмлардан уч киши тижорат мақсади билан йулга чиқадиладар. Бир вақт йулда ёмғирга тутиладилар ва бир горга паналанадилар. Лекин тоғдан тушган катта бир тош горнинг оғзини тўсиб қўяди. Шу аҳволда ўз-ўзларига шундай далда берадилар:

— Бу тошдан бизни фақат бир нарсга қўтқаради! Олдин қилган яхши амалларимиз ҳурмати бизни қўтқаришини сураб Оллоҳга дуо ўқиймиз!

Бу орада ичларидан бир киши шундай дуо ўқийди:

— Эй Оллоҳим, менинг қари онам ва қари отам бор эди. Мен уларга оқшом сутларини ичирмасдан бурун ҳеч кимга қарамасдим. Бир кун баъзи бир эҳтиёжларимни бутлаш учун ташқарига чиқдим ва шу туфайли сут ичадиган пайтларига етиб боролмай қолгандим. Улар ухлаб қолишганди. Сутларини соғдим. Улардан олдин бошқалар ичишини ҳурматсизлик деб билдим. Сут бордоғини қулга олиб уларнинг уйғонилишини кутдим. Бу кутиш шафақ қизаргунга қадар давом этди. Тонг отганда улар уйғондилар ва сутларини ичдилар. Оллоҳим, агар бунинг ёлғиз сенинг ризонг учун қилган бўлсам, бу фалокатдан бизни қўтқар!

Бу дуо пайтида тош бироз очилди. Лекин чиққулик эмас эди.

Иккинчи шахс, аммасининг қизи билан зино қилаётиб, Оллоҳ ризоси учун унга тегмаганини айтиб, Раббига дуо қилди ва тошнинг очилишини суради. Тош яна бироз очилди, лекин ҳамон чиққулик эмас эди.

Учинчи шахс шундай дуо айтди:

— Оллоҳим, менинг кунбай ишлайдиган бир ишчим бор эди. Ҳақининг бир қисмини мендан ололмай кетган эди. У кетиб қолгандан кейин мен унинг пулига бир қўй олгандим. Бу қўй кўпайиб бир сурув бўлганди. Йиллар ўтгандан кейин ҳақини олгани келган пайтида унинг пули билан олиниб сурув ҳолига келган у қўйларнинг ҳаммасини ўзига тақдим этган эдим. Агар бунинг сенинг ризонг учун қилган бўлсам, бизни бу тошдан қўтқар!

Шундай сўнг тош тамоман сурилди ва улар ҳам гордан қутилдилар.

Миразиз АЪЗАМ

таржимаси

ОНАГА ВА ОТАГА ЯХШИЛИК

Абу Ҳомид Газзолийнинг «Мукошуафатул қулуб» асаридан

га қиради. Худо йулатмасин! Омин де!

«Омин!» дедим.

Кейин Жаброил шундай деди: «Эй Муҳаммад, ким Рамазон ойига етишсаю, улса, лекин афв этилмаса жаҳаннамга қиради. Худо йулатмасин! Омин де!»

«Омин!» дедим.

Кейин деди: «Кимки, ёнинг да сенинг исминг зикр этилиб турсаю, сенга саловот ва салом келтирмай улса, жаҳаннамга кетади. Худо йулатмасин! Омин де!»

«Омин!» дедим.

Бухорий — Муслим қайд этадилар:

Бир киши пайгамбардан суради:

— Эй Оллоҳнинг Расули, яхшилик қилишимга энг лойиқ одам ким?

Расулulloҳ:

— Онанг!

— Кейин ким?

— Онанг!

— Кейин ким?

— Отанг!

Бухорий — Муслим қайд этадилар:

Ҳз. Абу Бакрнинг қизи Асмо ҳикоя қилади:

— Онам мени кўргани келарди. Лекин у, Расулulloҳнинг вақтида (Расулulloҳ тириклигида) бутпараст эди. Пайгамбардан фатво олмоқчи бўлдим. Дедимки:

— Эй Оллоҳнинг Расули, онам мени кўргани келди, лекин исломликдан қочиниб юрипти. Онам билан яхши муоамаламни давом эттиравем-райми?

Буюрдиларки:

— Ҳа, онанг билан яқинлик риштасини узма!

Ибн Ҳоббон ва Ҳоким қайд этадилар:

— Оллоҳнинг розилиги она-отанинг розилигидадир. Оллоҳнинг синиқлиги (хафалиги) она-отанинг синиқлигидадир.

Абу Довуд ва Ибн Можа қайд этадилар:

Бир киши суради:

— Эй Оллоҳнинг Расули, ота-онам улгандан кейин уларга яхшилик қилишни-

бир аробий билан учрашиб қолади. Абдуллоҳ унга салом беради ва уни ўзи миниб кетаётган уловига миндиради, ундан ташқари бошидаги салласини ҳам унга беради.

Карвонда бирга кетаётган Молик ибн Динор дейдики: (Ҳикоянинг давоми Динор тилидан кетади):

Биз Абдуллоҳга дедикки:

— Худо хайрингни бергур, улар аробий, озгина нарсга берсанг рози бўлишади.

Ҳз. Умарнинг угли эса бизга шундай деди:

— Бунинг отаси, менинг отам Умар ибн Ҳоттобнинг дусту ва мен Расулulloҳдан эшитганман, шундай дер эди:

— Яхшиликларнинг энг яхшиси, фарзанднинг отасининг дустларига сило-и раҳим қилишидир.

Ибн Ҳоббон қайд этади:

Абу Бурда ҳикоя қилади:

— Мадинага кетаётган эдим. Йулга чиқишим олдида Абдуллоҳ ибн Умар келиб қолди. «Мен нега сенинг олдинга келганимни биласанми?» деди. Мен «йўқ» дедим. Дедикки:

— Мен Расулulloҳдан эшитганман, шундай деярди:

«Ким отасига сило-и раҳим қилмоқчи бўлса, у улгандан кейин дустларини ва ёр-биродарларини зиёрат қилсин!»

Гап шундаки, менинг отам Ҳз. Умар билан сенинг отанг орасида биродарлик ва дустлик бор эди. Шунинг учун зиёратга келдим.

А. Тураев сурати

Ҳар кимни тўйга етказсин

Умри боқий анъаналар

Кексаларимиз «Ҳар кимни тўйга етказсин, орзу-ҳавас кўрсин» деб дуо қиладилар. Ана шу истак замирида она халқимизнинг дилидаги жамики орзу-умидлари рўёбга чиқади. Тўйларимизнинг яна бир хислати шундаки, ўша куни узоқ-яқиндаги қариндош-уруғлар, хешу ақрабо, ёру биродарлар дийдорлашадилар, бир-бирларининг ҳола-аҳволларидан огоҳ бўладилар, самимий тилакларини изҳор этадилар.

Келинг, биз тўйгача бўлган тайёргарлик ва уни ўтказиш жараёни хусусида сўзлашайлик.

СОВЧИЛАР — ЭЛЧИЛАР

Совчилик тарихи узоқ ўтмишга бориб тақалади. Қадимда уруғ ва қабилалар ўртасида қиз узатиб, ўғил уйлантириш маросимлари орқали ўша эл элатларининг бир-бирлари билан тинч, омон-омониттифоқ тузишларида ҳам совчилар муҳим вазифани бажарган бўлишлари, эҳтимол.

Ота-она ўзининг бор яхши фазилатларини хоҳ ўғил, хоҳ қизи феъл-атворида сингдира олса, бу фарзанд ҳақида маҳалла «қобил бола» ёхуд «оқила қиз» деб гапира бошласа, унинг харидори купаяди.

Шуниси борки, юрти-миз вилоятларида совчиларнинг ташифи ҳар хил кўриниш касб этади. Негаки, узбеклар қарлуқ, чигил, ёғма, уғуз, қипчоқ, барлос, қовчин, арлат, жалойир, мангит, минглар, кўнгирот каби ўнлаб уруғлардан ташкил топгандир.

СОВЧИЛИККА КИМЛАР ТАНЛАНАДИ?

Қорақалпоғистоннинг Элликқалъа, Бухоронинг Ромитон, Сурхондарёнинг Қумқўрган, Қашқадарёнинг Қамаш, Чироқчи, Самарқанднинг Булунгур ва шаҳар марказида эркак киши, Қашқадарёнинг Қарши, Шаҳрисабз, Китоб, Самарқанднинг Ургут, Наманганнинг Норин, Тошкентнинг шаҳар депараларида, Жиззахнинг Зомин, водийнинг барча туманларида аёл элчиликка йўланади. Нега шундай? Эркак киши йўлланадиган нуқта-ларда эркаклар оилада устун ҳисобланадилар. Ақсар туманларда аёл қадами теккан жойда озодалик, покизалик, болажонлик ва тийрак нигоҳ зоҳирдир, деб ишонадилар. Зеро, «Қобуснома» да дейилмиш: «Хотин камолга етгон, оқила бўлгон, онасининг кадобнулигин, отасининг кадохулигини кўрган ва билгон бўлсун. Агар бундоқ нозанин кўлингга тушса, уни асло кўлдан чиқармағил ва ҳақд қилиб уни олғил...»

Совчилар — элчилар. Совчилик тарихи узоқ ўтмишга бориб тақалади. Қадимда уруғ ва қабилалар ўртасида қиз узатиб, ўғил уйлантириш маросимлари орқали ўша эл элатларининг бир-бирлари билан тинч, омон-омониттифоқ тузишларида ҳам совчилар муҳим вазифани бажарган бўлишлари, эҳтимол.

Ота-она ўзининг бор яхши фазилатларини хоҳ ўғил, хоҳ қизи феъл-атворида сингдира олса, бу фарзанд ҳақида маҳалла «қобил бола» ёхуд «оқила қиз» деб гапира бошласа, унинг харидори купаяди.

Халқимизнинг аجدодлардан мерос қолган гўзал урф-одатларидан бири синов удумларидир. Булунгурда кўвнинг сабру тоқатини елкасидан гаврон билан

туртиб билганлар. Андижон шаҳри билан Пахтаобод туманида кўвга кунда ёрдириб рўзгорга эпини, чўзма лағмон қўйиб овқатланиш маданиятини синайдилар. Яқкабоғнинг Қорамуча қишлоғи қизларига талабгор бўлган йигитлар тандир ўчоқ солиш, суваш ишларини рисоладагидай эплашлари керак.

ҚИЗЛАРНИ СИНАШ-ЧИ?

Андижонда «эшик супурди»га келган аёллар гулом остини кўтариб қараб, ўчоқбоши ва ҳожатхонадаги тартибни кузатадилар. Қаршида қиз хонадонининг оёқ кийимлари тартиби, дастурхон астарининг аврага мос тушган-тушмагани, супургининг қай ҳолда тургани совчи нигоҳида туради. Ургутда қизнинг каштадўзлиги, чеварлиги, Шаҳрихон ва Балиқчида чойшаб, сочиқ, қуроқ қилиш, тўн, нимча, камзул, парлаша тўн, қийиқ, дўппи тикиш санъати билан қизиқадилар.

Пахтаободлик совчилар саҳари мардонда қизнинг дарвозасининг қай тарзда очилмоғи, бўлажақ келиннинг қай тарзда сув сепиб, қай тарзда супурмоғи билан қизиқадилар. Ахлат кулга аралаштирилмаётгани, ахлатга пивз пучоқ мабодо тушиб қолмадими — уларнинг зийрак нигоҳидан қочиб қутулолмайди. Ахир қизнинг санъаткорона диду фаросати рўзгор юритмоғида асқотгай.

БИЗ РОЗИМИЗ

Қиз томоннинг розилиги сўз билан ифодаланса андишага зиддир. Шу сабаб Андижон, Қарши, Жиззахнинг Зомин туманида розилик аломати сифатида совчи келтирган тугундаги нон ва қанд мезбон томондан алмаштириб қўйилади. Самарқанд, Қамаш, Ромитонда розилик аломати сифатида ош дамланади. Қорақалпоғистоннинг Элликқалъа, Тўрткўл, Хоразмнинг қатор туманларида сутбирчи ёки ёғ солинган сут келтирадилар. Шаҳрихон, Тошкентда совчининг олдиға оқ мато қўйилиши ишнинг пишганлигидан далолатдир.

Кўнгил кўнгилдан сув ичиб рози бўлинса, ҳай-ҳай, аммо акси бўлса-чи? Остонангизга умид билан бош эгиб келган одамга «йўқ, бўлмади», дейиш қанчалар оғир. Аммо доно халқимиз бунинг ҳам йўлини топган.

Қувалик оналар норозилик аломати сифатида саватда келтирилган ширмой нонга кўл ур-

майдилар. Булунгурда мезбонлар ҳатто ўзлари учун пишиб турган таомни-да сўзмоқни лозим кўрмайдилар. Ковуши тўғриланиб кийишга пай қилиб қўйилдими, бас, совчи қайтиб қадамини босмайди.

Қамашилик оталар «буважониси, узр-да», деб қўядилар.

СЕП ТАЙЁРМИ?

Бундай саволни эшитган кўпгина дугоналаримнинг кўз олдига даставвал қимматбаҳо мебеллар, антиқа чиннию биллурлар, ялтироқ симлик пардалар, ҳали ҳеч ким кийиб улгурмаган хориж либослари келади. Тўғри, тўла-тўқис яшашни, қўғирчоқдек кийинишни ким ҳам хоҳламайди, дейсиз.

Аммо уй музейни эслатса-ю, қалб маънавий тирикликдан узоқ бўлса-чи... Оила тинчлигини таъминлаш, фарзандлар тарбияси билан шугулланиш, уларга ўрнак бўлиш учун ота-она яратиб берган тўқисликнинг ўзигина кифоямикин? Бундайин ялтироқ ҳаёт оила кўргонини маҳкам ушлаб турадиган сирли ип вазифасини бажара олармикин? Тўғри, бу даражада бўлмаса-да ёш оилани бир қадар керакли анжомлар билан таъминлаш имконияти бўлган ота-оналарга асло эътирозим йўқ.

Момоларимизнинг ҳикоя қилишларича, илгари қиз сепига соч пўпак, маҳси-қалиш, шойи минсак, пешмат, кийма солиш урф бўлган. Хоразмлик оналар қиз сепига қумгон солганлар. Ургут, Шаҳрисабз, Китоб, Қаршилиқ қизлар сепида таъзим рўмолчалари бўлиши шартдир. Самарқандда зардевол, рўйжо,

болинпўш, тоқчапўш албатта бўлиши даркордир.

Қашқадарё ва Сурхондарёда қоқма, гожари, осма гиламлар, жўлхўрс, бўғча, тўзлик қизлар томонидан онаси ёрдамида тўқилган. Чанқовуз эса асло унутилмаган.

Биз ўзини-да, номини-да унутганларимиз минсак, пешмат,

кийма, желакларни аёллар кексайганда кийганлар. Бу нарсаларнинг севда бўлиши бўлгуси келинга умри узоқлик тилашдир.

Китобларда ўқиганларим, кексалардан эшитганларимга қўра, илгари қизлар буй етиб, турмуш оstonасига яқинлашганларида қиз элли «гажикми рўмолча тўқиб, белқарслар, дўппилар тикиб қўйишар экан. Чунки келин-куёв йўлини арқон билан тўсувчи бўзболаларнинг ҳар бирига совға улашиш расми экан-да. Улар эса «совға»даги гуллару ипакларнинг уйғунлиги, тархнинг нозиклигига қараб келинг-беса-беса эканлар.

Гуллари орасига Нодира ва Увайсий ғазаллари қўшиб тикилган чорсилар, келин кўрдига кирадиган болажонларга атаб тўқилган рўмолчалар, дид билан турли матолардан тайёрланган қўриқли жилдлари, гул ва қўшлар суврати туширилиб зеб берилган оқсочиклар, момомерос кашталаримиз — палак, сўзаналар билан келин сепи бой соналган. Бу ўзига хос тадорик келиннинг кўёв хонадонидигиларга ҳурмати, меҳру муҳаббат сифатида қабул қилинган.

Истардимки, қизларимиз бир ширин ҳаяжон, бир ажиб сирлар билан дугоналарининг жойпешлари учун тархлар чизсалар, жияклар танласалар, кашта қатларига ипак билан меҳру муҳаббатларини ҳам қўшиб санчсалар, оила пойдеворини мустаҳкамлашга илк қадамни қўйган бўлардилар. Зеро, бундайин нафосат яратишга тайёр қизлар уй-рўзгор юмушларини-да бекиёс меҳр билан адо этиб, хонадон соҳибларининг кўнгилларига чиқроғлар ёқарлар.

КЕЛИНЛИК ЛИБОСЛАРИ

Аёл киши шак-шубҳасиз либослари, миллий тақинчоқлари билан куркамдир. Қадимги буҳоролик заргарлар «дунёда битта бўлса ҳам аёл бор экан — заргарлик ўлмайди» деганда қанчалар ҳақ бўлганлар.

Никоҳ куни келин узига қай тарзда зеб берган? Булунгурда никоҳ оқшоми келинчак буйнига катта-кичиклиги бир турли, ранги минг тусли мунчоқлардан томоқча, қўлларига билакча таққан. Чакчага қумуш зулпак, қўлоққа қумуш балдоқ, кўнгирочқали исирғалар тақишган. Пешонани тиллақош, кук-

силарини зебигардон, қирқ қонил сочларни кўнгирочқали ипак пўпак беаган. Ёқаси гажақ тишли қотирма қўйлақ, ярақлаган қалиш- маҳсилар келинчак кўрқига кўрқ қўшган.

Ургутлик келинлар либоси ва тақинчоқлари узгачароқдир. Улар енг кашта қўйлақ кийиб, буйнига нуқра ҳайкал, бозвонти, тангашода илиб, томоғига мурғак таққан. Билакча тошқўргони билақузук, қўлоққа гўза ва гуломи халқа, бурунга летиба тош, гулом қилиб жингалак ҳосил қилинган сочларига кўнгирочқали пўпак, кўзмончоқ таққанлар. Водий тарафларда пешонага қумуш жавак, қўлоққа саккиз шокилани қумуш сирға, буйнига қизил маржон, бозма тумор тақиб, сочларига кўнгирочқали пўпак тақишган. Қотирма ёқали оппоқ қўйлақ, сирма камзул кийганлар. Соч учига пилик солинган.

Қамашилик келинлар енгари кашталанган қўйлақ, буйнига урпия, чинмаржон, пошшойи танга, безмачча, жавак тизилган мунчоқ, бурунга летиба тақишган. Кўзни қамаштирувчи садаф мунчоқ, чағиртош келин хуснига хусн қўшган. Қирқ қонил урилган сочларига кўзмончоқ таққан, қошлари ўсмали, қўллари хиноли келинчакка «Чўлпон юлдузини чўриликка олмайди» деб таъриф берганлар.

Қорақалпоқларнинг қангли уруги келинлари кўксига тақилдиган шалпа қўйлақка тикиб қўйилган. Пешонадаги қосова шалпага уйғун тайёрланган. Бурунга албатта летиба тақилиб, сочга кўнгирочқали қутос тақишган. Билақузук икки қўшмали. Қўйлақ енгиса қора газмол билан магизланган.

Ҳозир-чи?

Ўзбек қизлари юқорида зикр этилган либослар ва тақинчоқ турлари хусусида мутлақо тушунчага эга эмаслар. Улар замонавий оқ ҳарир либосларда билан қорхоналар минглаб нусхада тайёрлайдиган тилла узук, тилла сирға ва тилла занжир билан келин бўлишарди. Бу

тақинчоқларда эса қалб кўрини, юрак меҳрини ҳис этмайсан киши. Ҳайратлар дунёсига оқиб кетмайсан.

Тўйлар ёр-ёрсиз, кўнгиллар жарангисиз ўтар-миди, дейсиз. Жумҳурия-тимизнинг бирор гўшаси йўқки, қизлар, ёр-ёрсиз кўёвниқига узатилсалар.

ЁР-ЁР

Тоқчадаги пўлатни
Занг босибди, ёр-ёр.
Чиқадиган қизингни
Ғам босибди, ёр-ёр.
Тоқчадаги қатиқни
Ким тўқибди, ёр-ёр.
Чиқадиган синглимини
Ким сўқибди, ёр-ёр.
Игнам учини сийди деб
Урдинг онам, ёр-ёр
Энди чиқиб бораман
Тиндинг онам, ёр-ёр.

КЕЛИН ЮЗ ОЧДИ

Бу маросим жумҳуриятимиз вилоятларида «юз очди», «беточар» деб ҳам юритилади. Жумҳуриятимизнинг барча вилоятларида шу куни келин миллий либосларда кўриниш беради. Келин ва кўёвнинг қариндошлари, қайнонаси ва қайнота келин олдига саруполар қўйиб кўришадилар. Элликқалъада қайнона тўртта нон, новотни келин қўлтигига қистириб кўришса, Қаршида келин қўлтигига тўртта нон қистириб кўришадилар. Нон халқимиз учун ҳамisha тўқлик, тўқинлик рамзи бўлиб қолган.

Тошкентда бу кунни «қовурдоқ келди» деб атайдилар. Негаки, қизнинг ота-онаси кўёвни-кига тоғораларда турли хил егуликлар қовурдоқ юборадилар. Меҳмонлар тарқалгач қайнона келинни ошхонага чақириб қўлини ёғга, унга ва гурчга ботириб олади. Наманганда эса супра ёзилгач қайнона келин қўлини уч марта унга ботириб олади. Кафтдаги ун супрага қайтариб тўқилгач, гўштта тўлдирилади. Андижонда вакил ота (келин-куёвга тутинган ота) келин кафтларини уч марта ун, ош, гўштта тўлдирди Бу — келинимнинг қўли ошда, мойда бўлсин, деб қилинган тилақдир.

Жумҳуриятимиз вилоятларида келин юзидagi ҳарир пардани олиш учун ўғил бола танланади. Боланинг қўлига мевали даврахнинг шохчаси ёки ўқлоғи берадилар. Шу тариқа келиннинг юзи очилиб у кўёв хонадо-

нидагилардан қочмайдиган бўлади.

КЕЛИН ОШ ЕМАДИ

Қашқадарёнинг Қамаш туманида «келин кўрсатар», «келин юз очди» бўлиб ўтгач, «келин ош емади» маросими ҳам бўлиб ўтади. Бунда келиннинг олдига чиққан онаси уни ясантариб ҳовлига, ўчоқ олдига олиб боради.

— Хўв-в қайнотаси-ёв, келиннингиз ош емади, — дейди аёл.

— Келин, ош еявер, кенг ҳовлини, боғу чорбоғни бердим, — дейди қайнота.

Ўз навбатида қайнонадан, кўёвнинг жами қариндош-уруғларидан шу тариқа ваъдалар олинади. Бу ҳазилга яқин маросим келинни кўёв хонадонидагиларга яқинлаштиради.

Қайнона хонасига таклиф этилган келин «эшик илув» ташлайди. Бунда жойномоз, қўйлақлик, рўмол ташлаши мумкин. Қумқўргонда эса албатта «эшик илув»га гилам, жўлхўрс, гожари гилам ташлаши даркор.

КЕЛИН САЛОМ

Ой булутнинг остидан.
Ойдай келин келади.
Кун булутнинг остидан
Кундай келин келади.
Келингизга келингиз
Келин салом олингиз.
Келин салом олгач сўнг
Кўрманасин берингиз.
Оёғида этиги,
Буваларнинг тетиги,
Қайнотасига бир салом!
Товдан тушган арчадай.
Ўраб қўйган бўғчадай,
Қайнонасига бир салом!
Жойномози қўлида,
Ўзи худонинг йўлида,
Буваларига бир салом!
Ангир-жунгир ёқмаган,
Одам иси жоқмаган,
Аммаларига бир салом!
Икки бети анордай,
Ўзини кўрсанг қанордай,
Овсинларига бир салом.

Шу тахлит келин кўёвнинг уруғидаги етти яшардан етмиш яшаригача эгилиб салом беради. Тошкентда бемор ётган қўшнилари олдига келинни қайнонаси етаклаб чиқиб салом бердиради. Бу одатимизда одамгарчиликни, танқис бўлиб кетаётган меҳр-оқибатни қўриш мумкин.

ЧОЙ УЗАТИШ

Андижон, Фарғона ва Наманганлик бувиларимиз билан сўхбатлашганимизда «илгари келинлар ўрнидан туриб чой узатардилар», деб қолишади. Ам-

мо бу удум ҳамон Тошкент, Самарқанд, Бухоро вилоятларида сақланиб келинапти.

Тошкентлик келинчаклар қайнона-қайнотага ҳурмат рамзи сифатида чойни овозсиз сузадилар ва ним табасум билан чап қўллари кўксидан ун қўл бармоқларида нозик ушланган пиёлани узатадилар.

Илгари эркаклардан ҳоли давраларда чой байт ўқилиб узатилган.

Келин қайнонага:

Чим-чим этдим, чим билан,
Кавоб этдим туз билан.
Эси-ёдим сиз билан
Сиз юрасиз бувижон ким билан?
Қайнона:
Анов тоқчада лотишча,
Манов тоқчада лотишча,
Ҳамма келин ичида
Менинг келиним отишча.

Келин овсинига:

Ўшнингизнинг томида ҳилол кўрдим,
Эрта туриб уйқўнғизга халла бердим.
Қўнғизингизни бир умрга тўқ тутинг деб
Овсинжоним чой ўрнига асал бердим.
Овсин:
Феруза кўзла овсиним,
Шарин сўзла овсиним,
Шу ҳовлида дўст бўлиб
Шайверайлик овсиним.

Бу муомала, муносабатда ўзаро ҳурмат, иззат намоён бўлган ва келин оилага урганиб, сингишиб кетган.

Тўйлар ўтди. Келин ўзимизники бўлди.

Саҳифани журналист
Гулжаҳон МАРДОНОВА
тайёрлади

**ЭЪЛОН
«ЛЮБАКС»
БИЧИШ-ТИКИШ
АВТОРЛИК
МАКТАБИ
УҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ
ҚИПАДИ**

● 3 ой ичида сиз
энг замонавий
либосларни тика
оладиган моҳир
тикувчи бўлиб
чиқасиз.

● Курсни
битирганларга
битирганлиги
ҳақида диплом
берилади.

● Уқишга 13
ёшдан юқори
барча йигит-қизлар
қабул қилинади.

Қабул йил ун
икки ой давом
этади.

Вақт,
имкониятингизни
бой берманг.

Мурожаат учун
манзил: Тошкент
шаҳри

Матбуотчилар
кўчаси-48

«Любакс» авторлик
мактаби 28-
аудитория Тел:
33-90-34.

«Любакс» бичиш-тикиш авторлик
мактабининг директори Р. Абзиярова
билан суҳбат.

— Роза Мирҳайдаровна, сиз раҳбар-
лик қилаётган «Любакс» бичиш-тикиш
авторлик мактаби ўз фаолиятини бош-
лаганига қисқа вақт бўлган бўлса-да,
халқ орасида тез танилди. Айтинг-чи,
бу муваффақиятларнинг сабаби нима-
да?

— Аввал айтиб ўтганимиздек, бизда
бор-йўғи 3 ой ўқилади. Муҳими, вақт

лади.

— Тикувчиликни билмаган ва би-
лишни истамаган хотин-қизларимиз
ҳам учраб туради, уларга истакла-
рингиз...

— Ҳар бир аёл қайси касб эгаси
бўлишидан қатъий назар аввало уй
бекаси, оилада энг сеvimли инсон
бўлсин. Мен бир хунук воқеани ан-
чадан буюн кузатиб, изтироб чека-
ман. Кўпчилик аёлларимиз оила бюд-
жетини иқтисод қилишни билиш-
майди-да, пул етмаётганидан нолиб

ЧЕВАРЛИК — АЁЛ БЕЗАГИ

тежалади. Шу қисқа фурсат ичида бар-
ча турдаги либосларга энг замонавий
суперандозалар асосида бичиб-тикиш
ўргатилади. Шунингдек, ўқувчи кичи-
на келиб қолган ёки катта, бузилган
либосларни тўғрилаш сирларини ҳам
билиб олади. Дарслар ўқувчиларнинг
имкониятига қараб эрталаб, кундузи,
кечқурун ҳатто яшанба кунлари ҳам
бўлади.

Мактабимизда янги программа яъни
москвалик моҳир моделер Любовь
Аксенова асос солган «Любакс» алиф-
боси ва суперандозалар» (Барча оила
аъзолари учун) дарслиги ва авторлик
видеокассеталарини иборат методик
қўлланмалар асосида машғулотлар
олиб борилади.

Албатта ўқиш пуллик. Ҳозирги кун-
да 3 ойга 1000 сум белгиланган. Ле-
кин шарт-шароитларни инобатга олиб
камҳарж оилаларга энгилликлар ярат-
ганмиз, қолаверса ўқувчи бу пулни бир-
данига тўлашга имкони бўлмаса 3 ой
давомида тўлаб бориши мумкин.

— Тикувчиликнинг қайси турлари ўр-
гатилади?

— Барча турдаги либослар: болалар-
дан тортиб кекса ёшдаги эркак ва аёл-
лар кийим-кечакларини тикиш ўргати-

юришади. Болаларига, узига бўлар-
бўлмасга пул сарфлаб магазиндан
қимматбаҳо кийим-кечаклар олиша-
ди. Улар бироз ҳафсала қилишса ўз-
ларини ҳам, оиласидигиларни ҳам чи-
ройли кийинтиришлари мумкин. Де-
моқчиманки, аёл оилада ижодкор бў-
лиши керак. Оқила аёл оила-аъзола-
рига хонадондаги саранжом-сариш-
талиқ, лаззатли таомлар, хушбичим
кийим-кечаклар билан ўз меҳрини си-
нгдиради. Қўлида игнани моҳирона
ишлатадиган аёл ҳамиша ҳамманинг
ардоғида бўлади. Хуллас, чеварлик
бу ҳар бир аёл учун ноёб безак. Уни
эгаллаган кам бўлмайди.

— Келажакда режалаштираётган
ишларингиз?

— Ҳозирча Тошкент шаҳри ва яқин
туманларга хизмат курсатмоқдамиз.
Келгусида фаолиятимизни кенгайти-
риб ўзоқ-яқин вилоятларда филиал-
ларимизни очиб хотин-қизларимиз,
ҳатто эркакларимизни ҳам ҳунарли
қилишдир.

— Бу эзгу ишларда сизларга ул-
кан муваффақият, туганмас куч-қув-
ват тилаймиз. Қизиқарли суҳбатин-
гиз учун ташаккур.

Дилбар РАҲИМ қизи

Дераза

ҚУТҚАРИШ ИШЛАРИ ЯКУНЛАНДИ

Нефтигорскийдаги ер қимирлаши
оқибатида зарар кўрганларни қутқар-
иш ишлари нихоясига етди. Ин-
шоотларни қайта тиклаш бошлаб
юборилди. Офат оқибатида ҳалок
бўлганлар сони бугунги кунда 1825
кишини ташкил этмоқда. Уларнинг
268 нафари болалардир.

03 ва 02 га

Тверлик 40 ёшли аёл ноаниқ са-
баблар билан қотилликка қўл ўрди.
У арокнинг зўрлигидан маст ҳолдаги
эри ва ўғлига бензин сепиб ёқиб
юборди. Узи эса қурққанидан дера-
за орқали ташқарига отилди. Бирин-
чи даражали куйиш билан жароҳат-
ланган ота-болани тез ёрдам — 03
олиб кетган бўлса, аҳмоқ хотинни 02
машинасига тикишди.

ДЕПУТАТГА ТАЗЙИК

Арманистон Олий Кенгашига
сайловлар яқинлашган сари Ереван-
да депутатларга тазйик ўтказиш
кучайиб бормоқда. Яқинда Олий Кен-
гаш депутати Паруйр Айрикянининг
уйи олдида унга қарата беш марота-
ба ўқ узилди. Депутат тасодиф бил-
ангина омон қолди.

Айрикянининг таъкидлашича, жанга-
риллар миниб юрган машина худо-
фаа вазириликка қарашли экан. Уша
қуни тунда эса депутатнинг уйи ёни-
да кучли портлаш ҳам содир бўлган.
Айрикянга сиёсий фаолияти бошлан-
гандан буюн тўртинчи маротаба шун-
дай тазйик бўлди.

ЖАЗИРАМАДАН КЕЙИНГИ ҚОР...

Россиянинг Свердловск, Нижний
Тагил каби вилоят ва шаҳарларида
иссиқ кунлардан кейин тизза бўйи
қор ва кучли шамол билан ёмғир
ёғиб ўтди. Натижада катта-катта за-
вод ва саноат корхоналари ишдан
тўхтади. Электр токи йўқолди. Асо-
сан, Оренбург вилоятининг Бугурус-
лан туманида катта йўқотишлар со-
дир бўлди. Иншоотларнинг томлари
учиб, баъзи жойлар сув ва қор ости-
да қолди.

Тасодиф туфайлигина Урал элект-
рохимкомпбинати талофот кўрмасдан
қолди. У ҳозирги кунда тулиқ ишлаб
турибди.

ЎРМОНДА ЁНҒИН

Украинанинг Изюмск туманида 710
гектарга яқин ўрмон олов остида қол-
ди. Ёнғин сабаби нимада эканлиги
ҳали аниқланганча йўқ. Лекин кичик
гулхандан келиб чиққан деган тах-
минлар мавжуд.

Ёнғин билан курашда Харьков ва
Донецк вилоятларидан 1500 ўт учи-
рувчи қатнашди. Офатга 3 километр
яқинликда жойлашган қишлоқ аҳоли-
си кўчирилди. Қурбонлар йўқ. Иқти-
содий томондан қўрилган зарарлар
ўрганиб чиқилмоқда.

АРТИСТМИСАН, ЭҲТИЁТ БЎЛ

Бугунга келиб Россияда санъаткор-
ларнинг кўпчилиги ўғри ва безорилар
томонидан таланмоқдалар.

Яқинда Москванинг Тверск кўча-
сида 70 ёшли кеска актёрга уч на-
фар йигит ҳужум қилди. Яхшиямки,
актёрда ўғрилари оладиган ҳеч нарса
йўқ экан.

Таникли режиссёр Кама Гинкас кў-
чада қаттиқ дўппосланган. Режиссёр
Леонид Хейфен ва артист Алберт Фи-
лозирларга ҳам кечаси ноаниқ шахс-
лар томонидан ҳужум уюштирилган.
Ёш актёр Олег Косовненко эса тун-
да ўлдирилган. Уй жиҳозлари ва ма-
шинасидан ажраган артистлар рўйха-
тида А. Калыгин, С. Немолёева, А.
Лазарев ва Михаил Глузский каби-
лар бор.

Хорижий матбуот хабарлари асо-
сидан тайёрланди.

ТАБРИКЛАЙМИЗ!

Бухоролик қизимиз ГАВҲА-
РОЙНИ 35 ёшга тулиши му-
носабати билан муबारакбод
этамиз. Унга ўзоқ умр, сер-
фарзанд, сердавлат, оилавий
бахт тилаб, оила-аъзолари но-
мидан РАВШАН

Тошкент шаҳри

...

Азиз ва меҳрибон умр йул-

дошим НАЗРУЛПО ака! Мен
сизни 24 июнда бўладиган
таваллуд айёминингиз билан
чин қалбимдан табрик-
лайман. Сермазмун умр, соғ-
лик-саломатлик тилайман.
Хонадонимиздан тотувлик,
бахт ҳеч аримасин, деб умр
йўлдошингиз МОҲИДИП.

...

Сеvimли жияним ЗУЛ-
ФИЯХОН! Мен сени 23
июн туғилган кунинг би-
лан табриклайман. Ҳаёт
йўлнинг ёруғ, умрнинг ўзоқ
бўлсин, деб амманг МО-
ҲИДИП.

...

СОТИПАДИ

«Маяк» магнитофони.
оқ-қора телевизор. Тел:
58-24-33.

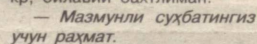
Сухбатдошим Ҳамза номидаги Ўзбек давлат академик драма театри актери, бир неча бор «Энг яхши эркак роли» («Тоҷиси») мукофоти соҳиби Гайбулла Ҳожиев. Жонқуяр актёр республикамиз театрларининг «Навруз-95» фестивалида ҳам ушбу шарафли мукофоти олишга муяссар бўлди. Шу муносабат билан биз у кишига, ўзимизни қизиқтирган бир неча саволлар билан мурожаат қилдик.

— 1988 йили Уильям Шекспирнинг «Кориолан» асаридаги Тун-Авседий роли учун илк бор, 1992 йил Асрор Самад ва Карим Йулдошевнинг «Соҳибқирон Темур» асаридаги Турк султони Йилдирим Боя...

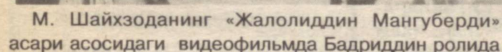
— Тақдир тақозоси билан актрёлик фаолиятини «Ёш гвардия» театрида бошладим. Дастлаб «Туй муборак, қари қиз» спектаклида қуёв ролини ижро этдим. Бу образ кутилмаганда менга катта муваффақият келтирди. 1977 йили Халқлар миллий драматургияси фестивалида иккинчи урунни эгалладим. Шундан кейин менга режиссёрлар катта-кичик ролларни ишониб топшира бошладим. Ана шундай иш...

— Гайбулла ака, бугунги кунда одамлар театрга унчалик ошикмай куйгандек туюлади.

— Ижодий жамоамиз кейинги пайтларда бир қанча ажойиб асарларни саҳналаштирдилар. Жумладан «Соҳибқирон Темур», «Меҳробдан чаён», «Абулфайзхон», «Ёрқини» каби асарларни шубҳасиз, бизнинг катта ютуғимиз деб ҳисоблайман. Нераки, акёр учун миллий қадрият

Абдурасул ПАРДАЕВ
сүхбатлашди

РАШК МЕХР ЭМАС

Равно ҳам тенгдошлари қатори уйнаб-кулгиси келади. Ахир, инсон дунёга бир марта келади. Ҳақоратлар эшитиши учун эмас, албатта. Рашк ҳеч қачон меҳр бўла олмайди. Рашк туғайли қанчадан-қанча оилалар барбод бўлаяпти. Бу билан мен эркаклар ёмон демоқчи эмас-ман. Гуруч курмакисиз бўлмаганидек, яхшилар қаторида ёмонлар ҳам учраб туради. Аёллар ширин сўз, ҳурмат-эътиборнинг гадоси. Мана шу мурувватни улардан дариғ тутманг, эркаклар!

Хонбуви ҲИММАТ
қизи

Аёлнинг руҳи чуқди. Энди унинг кунгил эшигини шодлик бутунлай қўзғиллатмасди. Унинг оху нолари, кўз ёшлари бағрини куйдирди. «Тангрим, биргина тирногингни биздан аямасан-мима қиларди. Қандай гуноҳим эвазига мени бунчалик қон йиғлатдинг. Наҳотки мени қушу итчалик кўрмасан-ми...»

орак, ҳаёт томирлари узилиб кетгандек будди. Эр хотинининг сочларини узгача меҳр билан силади, юз-кўзларига лаб босди: ««Қўй, кетма, ҳали ҳаммаса яхши бўлиб кетади». Унинг сўзлари умидга, ишончга урғулиб чиқди. Унинг биргина сўзига фаришталар кўл очиб «Омин» дейишди.

... Ховлидаги
икки туп олма
дарахти: оқдан-
да-оқ гулга бе-
ланди. Эр олма

Ойгул УБАЙДУЛЛО қизи

